

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI RAKENNERAHASTOJEN TUKIKELPOISISTA KUSTANNUKSISTA

Yleistä

Rakennerahastojen uutta ohjelmakautta 2007–2013 varten annetuissa Euroopan yhteisön säännöksissä on rakennerahastoista osarahoitettavien menojen tukikelpoisuuden osalta omaksuttu vanhaan ohjelmakauteen nähden uusi lähestymistapa. Neuvoston asetuksessa Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta (EY) N:o 1083/2006, jäljempänä yleisasetus, on lähtökohtana, että menojen tukikelpoisuussäännöksistä säädetään kansallisella tasolla. Tästä poikkeuksen tekevät ne säännöt, joista säädetään rahastokohtaisissa asetuksissa ja jotka koskevat Euroopan aluekehitysrahastoa ja Euroopan sosiaalirahastoa. Yleisasetuksen täytäntöönpanosta annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1828/2006 on kumottu muun ohella komission asetus (EY) N:o 448/2004, joka on annettu rakennerahastoista yhteisrahoitettujen toimien tukikelpoisuuden osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 1685/2000 muuttamisesta, jäljempänä tukikelpoisuusasetus.

Uuden sääntelyn seurauksena yhteisön tasolla tukikelpoisia menoja koskeva sääntely on vähentynyt viime ohjelmakauteen verrattuna. Toisaalta sekä yleisasetukseen että rahastokohtaisiin asetuksiin ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen osalta komission täytäntöönpanoa koskevaa asetukseen sisältyy menojen tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä. Useat säännökset edellyttävät täydentävää kansallista sääntelyä. Myös toimenpideohjelmien tehokas toteuttaminen edellyttää, että rakennerahastoista osarahoitettavissa toimissa noudatettaisiin mahdollisimman yhtenäisiä tukikelpoisuussäännöksiä.

Yleisasetuksen 56 artiklan 3 kohdan mukaan menoihin voidaan myöntää rahastojen rahoitusosuutta ainoastaan, jos ne ovat aiheutuneet kyseisen toimenpideohjelman hallintoviranomaisen päättämistä tai sen vastuulla päätetyistä toimista seurantakomitean vahvistamien perusteiden mukaisesti. Lisäksi yleisasetuksen 60 artiklan mukaan hallintoviranomainen vastaa toimenpideohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen. Rakennerahastolain 11 §:n mukaan hallintoviranomainen voi antaa viranomaisena toimiville välittävillä toimielimille rakennerahastovarojen hallinnointia koskevia ohjeita tai määräyksiä, jos ne ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerahastovarojen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Hallintoviranomaisen tehtävänä on huolehtia menojen tukikelpoisuudesta ja se voi tarvittaessa antaa asiasta ohjeita tai määräyksiä. Hallintoviranomainen voi myös vaikuttaa siihen, että ohjelmia toteutetaan tehokkaasti ja niin, että eri tuensaajien kohtelu on mahdollisimman yhdenmukaista.

Rakennerahastolain (1401/2006) 47 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menojen tukikelpoisuudesta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen soveltamisalasta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että sen lisäksi, mitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä ja muualla laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään rakennerahastoista osarahoitettujen toimien tukikelpoisista menoista, sovelletaan tätä asetusta. Säännöksen mukaan asetusta sovellettaisiin rakennerahastoista osarahoitettujen toimien tukikelpoisuuteen, jos muualla laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei toisin säädetä. Asetus olisi siten toissijainen suhteessa kunkin hallinnonalan erityissäätelyyn. Tämä johtuu rakennerahastolain 1 §:n 3 momentin säännöksestä, jonka mukaan jos muussa laissa on rakennerahastolaista poikkeavia säännöksiä, noudatetaan niitä. Vastaava säännös on myös rakennerahastolain 47 §:ssä. Sellaisia säännöksiä ovat kullakin hallinnonalalla tukien myöntämistä, maksamista ja valvontaa koskevat säännökset. Jos säännöksiä ei olisi, tulisi yleislakina sovellettavaksi valtionavustuslaki. Kuitenkin rakennerahasto-ohjelmien hallintointiin, valvontaan ja tarkastuksiin sovelletaan rakennerahastolakia.

Rakennerahastoja koskevassa EY-lainsäädännössä on useita sellaisia tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä, joiden soveltamisen edellytyksenä on, että asiasta on säädetty jäsenvaltiossa. Sellaisia säännöksiä ovat esimerkiksi yleisasetuksen 56 artiklassa ja Euroopan sosiaalirahastosta annetun asetuksen (EY) N:o 1081/2006 11 artiklan 3 kohdassa. Tarkoituksena on, että tässä asetuksessa säädettäisiin sellaisista tukikelpoisuuteen liittyvistä seikoista, joista Euroopan yhteisön lainsäädäntö edellyttää kansallisesti säädettävän. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin niistä tukikelpoisuuteen liittyvistä lisäedellytyksistä, jotka ovat tarpeen yleisasetuksessa olevien säännösten toimeenpanon kannalta. Sellaisia säännöksiä ovat hankkeiden pysyvyyttä ja tuloja koskevat yleisasetuksen säännökset.

Tässä asetuksessa ei ole tarkoituksena säätää eri hallinnonaloilla myönnettävien yksittäisten tukien käyttötarkoituksista, vaan niitä koskeva sääntely sisältyy kunkin hallinnonalan tukien myöntämistä, maksamista ja valvontaa koskeviin säännöksiin.

2 §. Määritelmät

Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen kannalta keskeiset luonteeltaan yleiset määritelmät.

Pykälän 5 kohtaan ehdotetaan otettavaksi selvyuden vuoksi toimea koskeva määritelmä. Toimella tarkoitetaan rakennerahastolain 2 §:n 11 kohdassa tarkoitettua hanketta tai hankekokonaisuutta. Asetuksessa ehdotetaan toimesta käytettäväksi hanke-nimitystä, jonka voidaan katsoa olevan käytännön toiminnassa vakiintunut termi.

Pykälän 6 kohdassa ehdotetaan otettavaksi tuloja tuottavan hankkeen määrittely viittaamalla yleisasetuksen 55 artiklaan. Artiklan 1 kohdan mukaan tuloja tuottavalla hankkeella tarkoitetaan mitä tahansa tointa, johon sisältyy infrastruktuuri-investointi, ja jonka käytöstä syntyy välittömiä sen käyttäjien maksettavaksi tulevia maksuja, tai

mitä tahansa muuta tointa, johon liittyy kiinteistöjen/maapohjan tai rakennusten myynti tai vuokraaminen tai muu palvelujen suorittaminen maksua vastaan. Tulojen määrittely poikkeaa kumotun tukikelpoisuusasetuksen liitteen 2 säännöstä. Sen mukaan tuloilla tarkoitetaan yhteisrahoituksen aikana tai jäsenvaltion niin määrätessä tuen päättymiseen asti jatkuvan pitemmän ajanjakson aikana myynnistä, vuokraamisesta, palveluista sekä maksuista saatuja tai muita vastaavia tuloja lukuun ottamatta säännössä mainittuja kolmea poikkeusta.

Menojen tukikelpoisuuden kannalta keskeisiä ovat välittömän ja välillisen kustannusten määritelmät. Pykälän 7 kohdan mukaan välittömät kustannukset ovat sellaisia hankkeesta aiheutuvia menoja, jotka voidaan suoraan kohdistaa hankkeeseen. Välittömät kustannukset ovat luonteeltaan erilliskustannuksia. Ne ovat myös vaikeuksista tunnistettavissa aiheuttamisperiaatteen mukaan. Välittömiä kustannuksia ovat esimerkiksi hankkeelle tehdystä työstä aiheutuneet palkkamenot, muut suoranaiset hankkeesta aiheutuneet menot, koneiden tai laitteiden hankinta, niiden poistot, vuokrat, jos ne voidaan kohdistaa suoraan hankkeeseen ja muut vastaavat hankkeesta suoraan aiheutuneet menot.

Välillisillä kustannuksilla tarkoitettaisiin 8 kohdan mukaan sellaisia tuensaajalle hankkeesta aiheutuneista menoja, joita ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista kohdentaa suoraan hankkeelle. Tämä voi johtua siitä, että niiden oikeansuuruinen kohdistaminen ei olisi käytännössä mahdollista tai se vaatisi niin paljon työtä, että se ei olisi taloudellisesti mielekäästä.

Välillisiä kustannuksia voivat olla esimerkiksi yleishallinnollinen työ, välittömiin palkkamenoihin liittyen loma-ajan palkat ja muut henkilösivukustannukset käsittäen sosiaaliturva- ja eläkemaksut sekä poissaoloajan kuten sairausajan palkat, yleisluontoisempi henkilöstön koulutus, henkilöstöhallintoon liittyvät toimenpiteet, taloushallintoon liittyvä työ ja tietohallintoon liittyvä tuki. Toimitilojen osalta yleiskustannuksia voisivat olla esimerkiksi tilojen lämmityksestä, valaistuksesta ja vedestä sekä ulkopuolelta ostetuista korjaus- ja kunnossapitopalveluista, siivouksesta ja vartioinnista aiheutuvat kustannukset. Välilliset kustannukset ovat luonteeltaan yhteiskustannuksia.

Lakiehdotuksen 8 §:ään ehdotetaan säännöstä yleiskustannusten tukikelpoisuudesta. Yleiskustannukset ovat välillisiä kustannuksia ja ovat tukikelpoisia vain, jos ne täyttävät yksittäisessä hankkeessa asetusehdotuksen 8 §:ssä säädetty edellytykset. Kaikki välilliset kustannukset eivät siten yksittäistapauksissa olisi tukikelpoisia yleiskustannuksia.

2 luku. Yleinen ja eräiden menojen tukikelpoisuus

3 §. Tukikelpoisuuden yleiset edellytykset

Pykälään ehdotetaan otettavaksi rakennerahastotoiminnassa noudatettavat luonteeltaan yleiset tukikelpoisuutta koskevat säännöt. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kustannukset ovat tukikelpoisia, jos ne ovat aiheutuneet ohjelman ja avustuspäätöksen mukaisen hankkeen toteuttamisesta avustuspäätöksessä hyväksyttynä toteu-

tusaikana ja ovat tosiasiasiallisesti tuensaajan maksamia. Säännös perustuu yleisasetukseen.

Perussäännös rakennerahastomenojen tukikelpoisuudesta on yleisasetuksen 56 artiklassa. Sen mukaan menoihin voidaan myöntää, myös suurhankkeiden osalta, rahastojen rahoitusosuutta, jos ne on tosiasiasiallisesti maksettu sen päivän, jona toimenpideohjelma esitetään komissiolle tai 1 päivän tammikuuta 2007, sen mukaan, kumpi on aiempi, ja 31 päivän joulukuuta 2015 välisenä aikana. Hankkeet eivät saa päättyä ennen tukikelpoisuuden alkamispäivää. Rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden osalta noudatetaan siten periaatetta, jonka mukaan komissio maksaa kustannukset jäsenvaltiolle pääsääntöisesti jälkikäteen menoilmoitusten perusteella ennakkomaksua lukuun ottamatta.

Menojen tukikelpoisuuteen liittyy myös yleisasetuksen 78 artikla. Sen mukaan menoilmoituksiin on sisällytettävä kunkin toimintalinjan osalta tuensaajien hankkeita toteuttaessaan maksamien tukikelpoisten menojen kokonaismäärä yleisasetuksen 56 artiklan mukaisesti ja vastaava julkisen rahoitusosuus, joka on maksettu tai tulee maksettavaksi tuensaajille julkista rahoitusosuutta koskevien ehtojen mukaisesti. Tuensaajien maksamat menot on osoitettava maksukuittien tai todistusarvoltaan vastaavien kirjapitotositteiden mukaan.

Yleisasetuksen 56 artiklan 3 kohdan mukaan menoihin voidaan myöntää rahastojen rahoitusosuutta ainoastaan, jos ne ovat aiheutuneet kyseisen toimenpideohjelman hallintoviranomaisen päättämistä tai sen vastuulla päätetyistä hankkeista seurantakomitean vahvistamien perusteiden mukaisesti. Hallintoviranomaisen vastuulla päätetyt hankkeet ovat rakennerahastolain 9 ja 30 §:ssä tarkoitettujen välittävien toimielinten tekemiä hankepäätöksiä. Kustannusten tukikelpoisuuteen sovelletaan aiheuttamisperiaatetta. Kustannusten tulee aiheutua rahoitettavaksi päätetystä hankkeesta, joka on määritelty rakennerahastolain 2 §:n 11 kohdassa. Kysymyksessä on tuensaajan kannalta hanketyyppinen toiminta erotuksena tuensaajan muusta juoksevasta toiminnasta. Tässä suhteessa rakennerahastovaroista myönnettävää tukea voidaan pitää valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisena erityisavustuksena erotuksena saman pykälän 2 momentin yleisavustuksesta.

Tukikelpoisuuden alkamisajan osalta yleisasetuksessa on erityissäännös koskien niitä uusia menoja, jotka aiheutuvat toimenpideohjelman tarkistamisesta. Uudet menot ovat yleisasetuksen 53 artiklan mukaan tukikelpoisia siitä päivästä, jona toimenpideohjelman tarkistamista koskeva pyyntö on toimitettu komissiolle.

Pykälän 2 momentissa tuensaajan tavanomaisella toiminnalla tarkoitetaan tuensaajan säännönmukaista ja jatkuvaa toimintaa, josta aiheutuneet kustannukset eivät ole sellaisenaan ja suoraan hankkeen tukikelpoisia kustannuksia. Valtionavustuslain 5 §:n 2 momentin mukaan yleisavustus voidaan myöntää valtionavustuksen saajan toimintaan yleisesti tai tiettyyn osaan sen toiminnasta. Esimerkiksi yhdistyksissä yleisavustus on tarkoitettu käytettäväksi yhdistyksen sääntöjen mukaiseen toimintaan sekä siihen liittyviin hallintomenoihin. Avustusta voidaan silloin käyttää pääsääntöisesti kaikkiin laillisiin, yhdistyksen säännönmukaisen toiminnan menoihin. Sen sijaan rakennerahastojen osarahoitus on tyypillisesti luonteeltaan valtionavustuslain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityisavustusta, jota myönnetään tuensaajalle hankkeen toteuttamiseksi sen voimassaoloaikana. Avustus ei siten kohdistu yleisesti tuensaajan

toimintaa tai osaan siitä, vaan kohdistuu ajallisesti rajatun hankkeen toteuttamiseen. Tästä on seurauksena, että hankkeesta aiheutuvat hyväksyttävät kustannukset rajautuvat tarkemmin ja ovat rakenteeltaan erilaisia kuin yleisavustuksen hyväksyttävät kustannukset ja että niiden todentaminen vaatii tuensaajalta tarkempaa kirjanpitoa ja laskentatointia. Erilaisella rakenteella tarkoitetaan kustannusten jakautumista välillisiin ja välittömiin kustannuksiin.

Pykälään ehdotetaan lisäksi säännöstä siitä, että tavanomaisena toimintana ei pidetä erillisenä hankkeena toteutettavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Tämä sinänsä seuraa jo suoraan siitä, että tavanomaisen toiminnan menot eivät ole tukikelpoisia. Tavanomaiselle toiminnalle on tyypillistä, että se rahoitetaan yleisesti tuensaajan eri lähteistä saamalla rahoituksella, joka voi olla oman pääoman tai vieraan pääoman ehtoista rahoitusta, tulorahoitusta tai esimerkiksi julkista toiminnan tukea. Rakennerahastojen osalta hanketoiminnalle on tyypillistä, että julkista rahoitusta haetaan erillisellä viranomaiselle osoitetulla hakemuksella, joka kohdentuu yksittäiseen hakemuksessa yksilöityyn hankkeeseen.

Pykälä 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset poikkeuksesta siihen sääntöön, että menojen tulee olla maksettuja. Poikkeukset koskisivat luotoissuorituksia, poistokustannuksia ja yleiskustannuksia, jotka ovat luonteeltaan laskennallisia.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tuensaajan saadessa muualta korvausta menoihinsa, on korvaus vähennettävä ja ainoastaan erotus on tukikelpoista. Vastaavasti ehdotetaan otettavaksi huomioon korvaus, johon tuensaaja on oikeutettu. Säännöksessä tarkoitettuja korvauksia olisivat esimerkiksi Kansaneläkelaitokselta saadut ja tapaturmavakuutuskorvaukset sekä palkkamenojen sivukuluihin liittyvät KELA-palautukset.

4 §. Palkkameno

Palkkakustannukset ovat luonteeltaan yleisin välitön hankkeesta aiheutunut kustannus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi palkkakustannusten käsittelyä koskeva pääsääntö. Sen mukaan tukikelpoisia ovat ne palkkakustannukset, jotka ovat aiheutuneet suoraan hankkeesta. Kysymys on siten hankkeelle tehdystä työstä aiheutuvista välittömistä palkkakustannuksista. Niiden todentaminen ei yleensä ole ongelmallista. Palkkakustannuksia ovat myös palkan maksusta aiheutuvat henkilösivukustannukset, kuten lakisääteiset sosiaali- ja eläketurvamaksut. Nämä olisivat välillisiä kustannuksia, kuten edellä 2 §:n kohdalla on todettu. Aiheuttamisperiaate toteutuisi parhaiten, jos ne kohdistettaisiin prosenttiosuuksina hankkeeseen tehdystä välittömän työajan palkasta. Toisena henkilösivukustannusten ryhmänä voidaan pitää hankkeeseen tehdystä työstä ansaittua loma-ajan palkkaa ja lomarahaa. Nämä kustannukset sinänsä aiheutuvat välittömästi tehdystä työstä, mutta ne joudutaan teknisesti kohdistamaan välillisenä kustannuksena. Niitä ei voida kohdistaa hankkeen välittömiin kustannuksina, koska kustannus ei ole realisoitunut kirjanpidon menoksi silloin, kun palkka on maksettu.

Palkkoihin liittyvät välilliset kustannukset ehdotetaan käsiteltäviksi yleiskustannuksina, joista säädetään asetuksen 8 §:ssä. Yleisasetuksen 56 artiklan mukaan kustannusten tulee olla maksettuja. Poikkeukset sääntöön on lueteltu saman artiklan 3 kohdassa. Tästä seuraa, että siltä osin kuin ei ole kysymys välittömistä palkkakustannuk-

sista, ne tulee kohdistaa rakennerahastoista osarahoitettavaan hankkeeseen yleiskustannuksina. Tällöin yleisasetus ei vaadi, että ne olisivat tuensaajan todella maksamia menoja. Lisäksi yleiskustannuksina tukikelpoisia ovat työterveydenhuollosta aiheutuneet menot.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi selvyyden vuoksi säännös siitä tilanteesta, että hankkeen hyväksi tehty työ käsittää vain osan henkilön työpanoksesta. Tällöin on välttämätöntä, että hankkeeseen tehtävästä työstä pidetään asianmukaista työaikakirjanpitoa, joka perustuu tuntikirjanpitoon, työmäärän osoittamiseksi. Työaikakirjanpidosta olisi käytävä ilmi myös suoritettu kokonaistyöaika sen varmistamiseksi, ettei henkilön palkkakustannuksia tulisi korvatuksi useampaan kertaan.

Tuntikirjanpitoa voidaan pitää muulloinkin, jos sellainen katsotaan tarpeelliseksi.

5 §. Hankinnat

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös menettelyistä siinä tapauksessa, että hankinnan arvo alittaa julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) mukaisen kansallisen kynnsarvon.

Uudet hankintalait, joita ovat laki julkisista hankinnoista ja laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (349/2007), ovat tulleet voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007. Lakeja sovelletaan hankintoihin, joita koskeva ilmoitusmenettely on tapahtunut lakien voimaantulon jälkeen. Julkisista hankinnoista annetun lain mukaan on uutena säännöksenä otettu käyttöön kansalliset kynnsarvot. Hankinnan alittaessa kansallisen kynnsarvon julkisista hankinnoista annettu laki ei tule lainkaan sovellettavaksi. Tavara- tai palveluhankinnoissa, suunnittelukilpailuissa ja palveluja koskevissa käyttöoikeussopimuksissa kansallinen kynnsarvo ilman arvonnäisäveroa on 15 000 euroa (hankinnan ennakoitu arvo). Terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden osalta kynnsarvo on 50 000 euroa ja rakennusurakoissa ja käyttöoikeusurakoissa 100 000 euroa. Lakia sovelletaan sellaiseen tuensaajaan, joka on saanut julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua hankintayksiköltä hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta edellyttäen, että tuki on suuruudeltaan kansallisen kynnsarvon ylittävä eli ilman arvonnäisäveroa 15 000 eroa. Kansallisten kynnsarvojen alapuolelle jäävissä hankinnoissa noudatettaisiin hallinnon yleisiä periaatteita ja hankintayksiköiden omia ohjausjärjestelmiä. Uudistuksesta on seurauksena, että lukumääräisesti suurin osa tehdyistä hankinnoista jää hankintalainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle (ks. HE 50/2006 vp s. 37).

Asetusehdotuksen 3 §:n mukaan hankkeiden tukikelpoisuuden edellytyksenä on muun ohella, että kustannukset ovat määrältään kohtuullisia. Tämän varmistamiseksi 5 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös kansallisten kynnsarvojen alittavien hankintojen osalta siitä, että tuensaajan on hankintojen kohtuullisuuden arvioimiseksi pyydetävä riittävä määrä tarjouksia. Tarkennus koskisi niitä tuensaajia, joilla ei ole hankintoja koskevia erityisiä ohjeita tai ohjausjärjestelmiä. Hankinnassa noudatettavan menettelyyn valintaan vaikuttaa hankinnan suuruus. Jos hankinnan suuruus on vähäinen, voidaan tyytyä vertailemaan hintoja ja sen nojalla käyttää suoraa hankintamenettelyä. Vähäisenä voidaan pitää hankintaa, jonka arvo alittaa ilman arvonnäisäveroa 200–500 euroa. Jos taas hankinta on vähäistä suurempi, tulisi menettelyn perus-

tua kirjallisiin tarjouspyyntöihin, joita tulisi olla riittävä määrä. Riittävänä määränä voitaisiin pitää vähintään kolmea tarjousta. Myös tarjouksen valinnasta tulisi tuensaajalla olla dokumentaatio esimerkiksi sähköisessä muodossa. Yli 7000 euron suuruisissa hankinnoissa tulisi sekä tarjous- että valintamenettelyn olla kirjallinen. Tarkoituksena on, että hallintoviranomainen antaisi tarvittaessa tarkemmat ohjeet noudattavasta menettelystä.

3 luku. Laskennallisten kustannusten tukikelpoisuus

6 §. Luontoissuoritukset

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset luontoissuoritusten tukikelpoisuudesta.

Yleisasetuksen 56 artiklan mukaan luontoissuoritukset voidaan käsitellä tuensaajien hankkeiden täytäntöönpanossa maksamina menoina, kun seuraavat edellytykset täyttyvät: a) kansallisissa tukikelpoisuutta koskevissa säännöissä säädetään tällaisten menojen tukikelpoisuudesta, b) menojen määrästä on näyttöarvoltaan laskuihin rinnastettavat tositteet ja c) luontoissuorituksen rahastoista maksettava osarahoitus ei ylitä tukikelpoisten menojen kokonaismäärää tällaisten suoritusten arvo poisluettuna. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että luontoissuorituksena laskettuihin kustannuksiin ei saa kohdistua tukea.

Pykälän 1 momentissa luontoissuoritus määriteltäisiin sellaiseksi hankkeen toteuttamista edistäväksi suoritukseksi, joka tapahtuu muuna kuin rahallisena suorituksena. Sellaista on hankkeen hyväksi tehty työ, josta ei ole maksettu palkkaa tai hankkeeseen luovutettu vastikkeeton tuotantopanos. Palkaton työ on usein vapaaehtoistyötä, kuten talkootyö. Tuotantopanoja voivat olla esimerkiksi erilaiset käyttöomaisuusesineet, maa-alueet tai kiinteistöt.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisäksi erityissäännöstä, jonka mukaan luontoissuoritusten on oltava perusteltuja hankkeen sisällön tai hankkeelle asetettujen tavoitteiden kannalta. Säännös täydentää luontoissuoritusten osalta 3 §:n yleistä vaatimusta menojen tarpeellisuudesta. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että luontoissuoritus on luonteva ja keskeinen osa hankkeen toteuttamista. Usein näin on tilanne erilaisissa yhdistysten toteuttamissa pienimuotoisissa hankkeissa. Myös kunnilla voi olla tarve tietyissä hankkeissa käyttää luontoissuoritusta. Valtion viranomaisten osalta luontoissuorituksen käyttö ei voisi tulla lainkaan kysymykseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset luontoissuorituksen arvon määrittämisestä ja sen todentamiseen liittyvistä menettelyistä. Peruseriaatteena olisi, että luontoissuorituksen arvo tai ainakin sen laskentaperusteet vahvistettaisiin avustusta koskevassa päätöksessä.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toimenpideohjelmissa Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettujen tointen osalta luontoissuoritusten tukikelpoisuudesta säädetään täytäntöönpanoasetuksen 51 artiklassa. Artiklan 1 kohdan mukaan tukikelpoisuus on rajoitettu koskemaan maan tai kiinteistöt, tarvikkeet tai raaka-aineet, tutkimustyön, ammatillisen työn tai palkattoman vapaaehtoistyön tarjoamisen. Pykälään ehdotettu sääntely vastaa sisällöltään artiklassa esitettyjä säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin omarahoitusosuuteen luettavan luontoissuorituksen enimmäismäärästä. Sääntönä olisi, että vähintään puolet omarahoitusosuudesta on oltava rahaa. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös 56 artiklan 2 kohdan c alakohdan säännös siitä, ettei luontoissuoritukseen saa kohdistua tukea.

Tarkoituksena on, että hallintoviranomainen antaisi tarvittaessa tarkemmat ohjeet luontoissuorituksen arvon määrittämisestä.

7 §. Poistot

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös poistojen tukikelpoisuudesta. Kysymyksessä on yleisasetuksen 56 artiklan mukaisesta poikkeuksesta sääntöön, että menon tulee olla tuensaajan maksama. Edellytyksenä on, että sen määrä voidaan todeta kirjanpidosta. Poistot laskettaisiin kirjanpitolaista (1336/1997) tai vastaavien tuensaajaa koskevien säännösten mukaan. Poiston tukikelpoisuuden edellytyksenä on, että poiston kohteena olevan omaisuuden hankintaan ei ole saatu julkista tukea. Täten estetään tuen kertaantuminen. Julkinen tuki voi olla erilaisiin käyttötarkoituksiin myönnettyä julkista tukea, jolla poiston kohteena oleva käyttöomaisuus on hankittu tai jolla on edistetty sen hankintaa. Säännöksen tarkoituksena on estää menon rahoittaminen kahteen kertaan julkisista varoista. Säännöksellä estetään myös tuen kumuloituminen siten, että käyttöomaisuuden hankinnan rahoittamista julkisella tuella voitaisiin laajentaa yli sen, mikä on säännösten mukaan sallittua. Siten esimerkiksi käyttöomaisuuden hankinnan omarahoitusosuus voitaisiin saattaa julkisen tuen piiriin.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen osalta täytäntöönpanoasetuksen 53 artiklassa on säännös poistoista. Säännöksen mukaan hankkeen osarahoituskauden aikana aiheutuneet, hankkeessa suoraan käytetyn poistokelpoisen varallisuuden poistokustannukset ovat tukikelpoisia, mikäli varallisuuden hankintaa ei ole ilmoitettu tukikelpoiksi menoiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että varallisuuden hankintaan ei ole saatu julkista tukea. Säännös vastaa sisällöltään nyt puheena olevaa säännöstä.

Käyttöomaisuudella tarkoitettaisiin koneita, laitteita, kalusteita ja ajoneuvoja myös siinä tapauksessa, että ne kuuluvat infrastruktuuriin. Käyttöomaisuuden käsitettä vastaisi kirjanpitolaista 4 luvun 3 §:n käsite taseen pysyvä. Käyttöomaisuuden käsite on kumottu kirjanpitolaista lailla 1304/2004, jolla on muutettu mainittua 4 luvun 3 §:ää. Kirjanpidossa pysyvillä tarkoitetaan taseen vastaavien eriä, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Yleensä rakennerahastoista osarahoitetun tuen osalta on mahdollista valita, rahoitetaanko käyttöomaisuusosineen hankintaa vai siitä tehtyjä poistoja.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi erityissäännös tilanteesta, jolloin julkisyhteisö on tuensaajana. Julkisena tukena ei tällaisessa tapauksessa pidetä sellaista julkista rahoitusta, jota julkisyhteisö hankkeen toteuttajana on käyttänyt käyttöomaisuushyödykkeen hankintaan. Muussa tapauksessa julkisyhteisö tuensaajana ei voisi lainkaan lukea poistoja tukikelpoiksi kustannuksiksi. Julkiseksi tueksi ei katsottaisi myöskään rahoitusta, joka liittyy rahoituksen välittämiseen valtion tai muun julkisyhteisön sisällä. Julkisena tukena pidetään kuitenkin toiselta viranomaiselta saatua hanketukea. Sellaista olisi esimerkiksi rakennerahastoista myönnetty tuki.

Euroopan sosiaalirahaston osalta tuen käyttökohteita on rajoitettu ESR-asetuksen 11 artiklan 3 kohdan c alakohdassa siten, että siitä ei voida osarahoittaa mainittujen käyttöomaisuusesineiden hankintaa. Toisaalta sellaisen omaisuuden, jota ei lueta kuuluvaksi säännökseen tarkoitettiin kalusteisiin ja laitteisiin ja joista voidaan tehdä poistoja, hankintaa voidaan tukea sosiaalirahaston varoista. Tarkoituksena on, että hallintoviranomainen antaisi tarkemmat ohjeet tuen käytöstä silloin, kun kysymyksessä eivät ole poistokelpoiset koneet ja laitteet.

8 §. Yleiskustannukset

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että yleiskustannukset, jotka ovat määritelmällisesti luonteeltaan välillisiä kustannuksia, ovat tukikelpoisia, jos ne perustuvat hankkeen tosiasiallisiin kustannuksiin ja niiden yhteys hankkeeseen voidaan todentaa suhteellisesti sekä perustellulla oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla. Suhteellisuus tarkoittaa sitä, että yleiskustannuksista kohdennetaan hankkeeseen vain se osuus, jonka voidaan katsoa aiheutuneen hankkeesta. Säännöksen sanamuoto vastaa kumotun tukikelpoisuusasetuksen liitteen 1.8 määräystä siten, kuin Euroopan yhteisön tuomioistuin on määräystä tulkinnut ratkaisussaan C-289/05. Yhteisön tuomioistuimen mukaan suomenkielisestä tekstistä puuttuvat sanat pro rata. Kohdistamisen täytyy lisäksi tapahtua oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla. Tämä tarkoittaa sitä, että rakennerahastoista osarahoitettavaan toimeen vain osittain liittyvien menojen osalta on osoitettava, että menot jakautuvat asianmukaisesti hankkeen ja muiden, ei-tukikelpoisten, toimien välillä. Yleiskustannusten määrään soveltuu myös asetusehdotuksen 3 §:n yleissäännös menon kohtuullisuudesta ja tarpeellisuudesta.

Yleiskustannusten kohdentaminen hankkeeseen voidaan säännöksen perusteella toteuttaa usealla eri tavalla. Eräänä mahdollisuutena on tuensajaan kirjanpidon ja muun laskentatoimen tuottamien tietojen perusteella laskettujen kertoimien käyttö. Kullekin yleiskustannuserälle voidaan laskea oma kerroin. Kertoimen tulisi olla siten määritelty, että se kohdentaa yleiskustannukset hankkeelle säännöksen esittämällä tavalla. Kertoimien käyttö edellyttää, että tuensaaaja on antanut rahoittajalle viimeistään maksatushakemuksen yhteydessä riittävän selvityksen käytettävistä laskentaperusteista. Laskentajärjestelmän tulee olla myös sellainen, että se antaa riittävän tarkan tiedon kertoimessa käytetyistä parametreista. Sen arvioiminen, että yleiskustannukset ovat aiheutuneet hankkeesta, on osa tapauskohtaista ja avustusta koskevaan päätökseen liittyvää tarkoituksenmukaisuusharkintaa, joka kuuluu rahoittavalle viranomaiselle.

Rakennerahastohankkeiden osalta on otettava huomioon ehdotetun asetuksen 3 §:n 2 momentin säännös siitä, että tavanomaisen toiminnan kustannuksia ei voida rahoittaa. Tästä seuraa, että hankkeeseen voidaan kohdistaa ainoastaan rajoitetusti sellaisia kustannuksia, jotka aiheuttamisperiaatteen mukaan voidaan katsoa syntyneen hankkeen toteuttamisesta. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin mukaan ehdotetaan, että yleiskustannukset ovat tukikelpoisia, jos ne perustuvat hankkeen tosiasiallisiin kustannuksiin. Kustannukset, jotka eivät lainkaan perustu hankkeen tosiasiallisiin menoihin, eivät siten ole tukikelpoisia yleiskustannuksia, vaikka sellaisia voitaisiin kertoimien avulla kohdistaa hankkeeseen. Yleiskustannusten rajoitettu tukikelpoisuus on yleisellä tasolla seurausta myös rakennerahastojen osarahoituksessa noudatettavasta täydentävyyden periaatteesta. Sen mukaan rakennerahastojen osarahoituksella ja sitä vastaavalla julkisella rahoitusosuudella ei voida korvata muita kansallisia jul-

kisia varoja. Muut julkiset varat voisivat olla tuensaajana olevan organisaation normaalin, tavanomaisen, toiminnan julkista rahoitusta. Täydentävyysperiaate ei kuitenkaan sellaisenaan suoraan sovellu tukikelpoisten kustannusten arviointiin hanketasolla. Kysymyksessä on rahoitukseen liittyvä järjestelmätason periaate, jota tulee noudattaa. Sen noudattamatta jättämiseen konvergenssitavoitteessa liittyy yleisasetuksen 99 artiklan 5 kohdan mukaan komission mahdollisuus tehdä rahoitusoikaisu.

Julkisasiamies on lausunnossaan asiassa C-289/05 todennut, että on voitava osoittaa, että (tukikelpoiset) kustannukset ovat tosiasiallisesti liittyneet hankkeen toteuttamiseen eivätkä olleet menoja, jotka olivat syntyneet tavanomaisesta toiminnasta eivätkä olleet liittyneet hankkeen toteuttamiseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tuen myöntävä viranomainen voisi tuensaajan pyynnöstä päättää, että yleiskustannukset määräytyisivät tietyn prosenttiosuuden mukaan hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Säännöstä sovellettaisiin Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavissa hankkeissa. Säännöksellä pyritään yksinkertaistamaan hanketyötä. Selvitysten mukaan yleiskustannusten määrittelyyn liittyvä työ on voinut joissakin viranomaisissa viedä jopa 30 prosenttia hanketoimintaan käytetystä työajasta. Säännös olisi vaihtoehtoinen suhteessa pykälän 1 momentin pääsääntöön. Yleiskustannusten suuruus olisi enintään 10 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Viranomainen päättäisi yleiskustannuksen suuruuden avustusta koskevan päätöksen yhteydessä. Tarkoituksena on, että sen jälkeen, kun viranomainen on tehnyt päätöksen yleiskustannusten kiinteästä osuudesta, valvonnassa seurattaisiin ainoastaan sitä, että se on päätöksen mukainen. Erillistä ehdotetun 1 momentin mukaista selvitystä ei vaadittaisi. Kirjanpidosta on kuitenkin voitava tarvittaessa osoittaa, että välillisiä kustannuksia on syntynyt vähintään kiinteän prosenttiosuuden mukainen määrä. Kiinteän prosentin mukaan ilmoitettavan yleiskustannuksen suuruus voisi vaihdella hankkeen tyypin tai koon mukaan. Tarkoituksena on, että hallintoviranomainen antaisi tarvittaessa tarkemmat soveltamisohjeet.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vastaavanlainen säännös kiinteähintaisena ilmoitettavasta yleiskustannuksesta Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavissa hankkeissa. Tuensaajalla olisi mahdollisuus valita ehdotetun 3 momentin mukainen vaihtoehto yleiskustannusten käsittelylle 1 momentin sijaan. Jos tuen hakija on avustusta koskevassa hakemuksessaan pyytänyt saada valita tämän vaihtoehdon, sitä sovelletaan hankkeessa sen toteuttamisajan. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus sosiaalirahastoasetuksen 11 artiklan 3 kohtaan, jossa on säännös kiinteähintaisina ilmoitetuista välillisistä kustannuksista. Säännöstä voidaan soveltaa jäsenvaltioissa, jos se on kansallisen lainsäädännön ja myös kirjanpitosääntöjen mukaista ja jos artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Kiinteähintaisena ilmoitettujen välillisten kustannusten suuruus voi olla enintään 20 prosenttia hankkeen välittämistä menoista. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös siitä, että palkkakustannukset ja niihin liittyvät välilliset kustannukset käsitellään kuitenkin kokonaisuudessaan välittöminä menona määrättäessä kiinteähintaisen kustannuksen suuruutta. Komissio on laatinut lokakuussa 2007 ohjeet mainitun artiklan soveltamisesta. Tarkoituksena on, että kiinteähintaisen yleiskustannuksen suuruutta ei erikseen tarkistettaisi, vaan se määräytyisi aina prosenttiosuutena hankkeen välittämistä menoista. Jos hyväksyttävät välittömät menot esimerkiksi pienenisivät, tulee kiinteähintaisesta yleiskustannusta muuttaa vastaavasti ja periä tukikelvoton osuus takaisin. Tarkoituk-

sena on, että hallintoviranomainen antaisi komission ohjeiden perusteella tarvittaessa tarkemmat soveltamisohjeet.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitetta koskeva säännös viittaamalla täytäntöönpanoasetuksen 52 artiklaan. Säännöksen mukaan yleiskustannukset ovat tukikelpoisia, jos ne perustuvat todellisiin kustannuksiin, joiden voidaan katsoa aiheutuneen kyseisen hankkeen täytäntöönpanosta. Tämä vastaa ehdotetun 8 §:n 1 momentin säännöstä. Vaihtoehtoisesti yleiskustannukset voivat olla tukikelpoisia myös, jos ne perustuvat samantyyppisistä hankkeesta aiheutuvien keskimääräisiin todellisiin kustannuksiin.

Artiklassa tarkoitettujen kustannusten enimmäismäärä on 25 prosenttia hankkeen sellaisista suorista, välittömistä kustannuksista, jotka voivat vaikuttaa yleiskustannustasoon. Noudattavasta enimmäismäärästä sovitaan asianomaisten jäsenvaltioiden kesken kussakin toimenpideohjelmassa.

4 luku. Erinäiset säännökset ja voimaantulo

9 §. Hankkeiden pysyvyys

Pykälässä ehdotetaan hankkeiden pysyvyyttä koskevaan yleisasetuksen 57 artiklaan liittyen täydentävää sääntelyä hankkeista aiheutuvien menojen tukikelpoisuudesta.

Yleisasetuksen 57 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että hanke saa rahaston tukea ainoastaan, jos kyseiseen hankkeeseen ei kohdistu viiden vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä tai niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat käyttäneet mahdollisuutta lyhentää tätä määräaikaan investoinnin tai pk-yritysten luomien työpaikkojen ylläpitämiseksi, kolmen vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä sellaisia huomattavia muutoksia, jotka vaikuttavat sen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin tai hyödyttävät jotakin yritystä tai julkista yhteisöä, ja johtuvat infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista tai tuotantotoiminnan lopettamisesta. Jos säännöstä ei ole noudatettu, muodostuvat maksetut tuet tukikelvottomiksi. Artiklan nojalla aiheuttomasti maksetut määrät on perittävä takaisin. Säännös kohdistuu sisältönsä puolesta yksityisiin ja yhteisöihin.

Säännöksen soveltamisen perustilanteena voidaan pitää hanketta, jonka tavoitteena on saada aikaan esimerkiksi uusi sähköinen toimintamalli, jota on tarkoitus hyödyntää tuensaajan toiminnassa. Jos tuensaajan toiminta lakkaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut hankkeen päättymisestä, myönnetty avustus on perittävä takaisin. Toisena perustilanteena voidaan pitää hanketta, jossa tarkoituksena on tehdä haluttua asiaa koskeva selvitys ja arviointi ja jonka tuloksena syntyy asiaa koskeva julkaisu. Julkaisu on tarkoitettu yleiseen jakeluun eikä sitä hyödynnetä hankkeen toteuttajan toiminnassa. Kun julkaisu on valmistunut ja se on saatettu yleiseen tietoon, ei sillä ole enää kytkeä sen toteuttajan toimintaan. Pysyvyyssääntö ei sovellu. Jos selvitystyö olisi tarkoitettu yksinomaan hankkeen toteuttajan oman toiminnan kehittämiseksi ja on siten oman toiminnan kehittämishanke, sovelletaan pysyvyyssääntöä.

Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamat hankkeet ovat usein luonteeltaan kehittämishankkeita, joissa kehitetään esimerkiksi koulutusmalli pilottina tai kokeiluna. Jos

hankkeen tavoite saavutetaan ja onnistutaan kehittämään uusi koulutusmalli, jonka hankkeen toteuttaja ottaa myös käyttöön, soveltuu hankkeeseen pysyvyysääntö.

Takaisinperinnästä on säädettävä lailla. Asiasta säädetään esimerkiksi alueiden kehittämislain (602/2001) 32 §:ssä ja yritystoiminnan kehittämisestä annetun lain (1336/2006) lain 19 ja 26 §:ssä. Säännöksessä noudatetaan pk-yritysten osalta artiklan mahdollistamaa kolmen vuoden määräaika. Jos erityislaeissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä, sovelletaan valtionavustuslain 22 §:ää.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että hankkeen rahoituspäätökseen on otettava ehto tuensaajan velvollisuudesta ilmoittaa 1 momentissa tarkoitetuista muutoksista tuen myöntäneelle viranomaiselle. Tukikelvottomuuden toteaminen edellyttää, että pykälässä tarkoitettuja hankkeita seurataan asianmukaisesti.

10 §. Tulot

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset tulojen vaikutuksista tukikelpoihin kustannuksiin. Tulot on määritelty 2 §:n 6 kohdassa viittaamalla yleisasetuksen 55 artiklaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa tulojen arviointi ennakolta on mahdollista. Asiasta säädetään yleisasetuksen 55 artiklan 2 kohdassa. Tuloja tuottavien hankkeiden tukikelpoiset kustannukset eivät saa ylittää investointikustannusten käypää arvoa vähennettynä investoinnista saatujen nettotulojen käyvällä arvolla tietyn viitekauden aikana. Viitekausi määräytyy kyseisen investoinnin luokan mukaan. Jos kaikki investointikustannukset eivät ole tukikelpoisia osarahoitusta varten, nettotulot jaetaan investointikustannusten tukikelpoisten ja muiden kuin tukikelpoisten osien suhteessa. Komissio on antanut tarkemmat ohjeet laskentamenetelmästä.

Säännös on viimeksi kuluneeseen ohjelmakauteen nähden uusi. Tukikelpoisten kustannusten laskennan perusteena käytetään rahoitusvajemenetelmää (funding cap method). Uutta säännöksessä on se, että tulot otetaan huomioon suoraan muuttamalla tukikelpoisia kustannuksia. Tässä tuloilla tarkoitetaan kaikkia investoinnista aiheutuneita tuloja. Päättyneellä ohjelmakaudella muutettiin osarahoitusosuutta tulojen mukaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös tilanteesta, jossa tulojen arviointi ennakolta ei ole mahdollista. Yleisasetuksen 55 artiklan 3 kohdassa säädetään tästä tilanteesta. Säännöksen mukaan viiden vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä saadut tulot on vähennettävä komissiolle ilmoitetuista menoista. Todentamisviranomaisen tekee vähennyksen viimeistään toimenpideohjelman osittaisen tai lopullisen sulkemisen yhteydessä. Loppumaksua koskevaa hakemusta oikaistaan vastaavasti. Tältä osin menettely vastaa päättyneellä ohjelmakaudella noudatettua menettelyä.

Pykälän 2 momentin soveltamisen kannalta perustilanteena voidaan pitää 9 §:ssä mainitun sähköisen toimintamallin kehittämistä, jos tuloja ei ole voitu arvioida ennalta eikä 1 momentti siten soveltuisi. palvelun myynnistä saatavat tulot on otettava säännöksen mukaan huomioon. Usein syntyy tilanne, että hankkeessa kehitettyä toimintamallia kehitetään edelleen. Kehittäjä voi olla alkuperäinen hankkeen toteuttaja tai muu taho. Jos hankkeen tulos myydään, syntyy tuloja, jotka on otettava huomioon

tukikelpoisissa kustannuksissa. Sen sijaan jos uuden kehittämistyön tuloksena syntyy tuloja, on kysymyksessä eri hanke kuin se, jonka toteuttamiseen on saatu julkista tukea. Tuloja ei tarvitse ilmoittaa eivätkä ne vaikuta komissiolle ilmoitettujen menojen määrään edellyttäen, että tähän hankkeeseen ei ole myönnetty rakennerahastojen tukea.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tulojen ilmoitusmenettelyä koskeva säännös.

Yleisasetuksen 55 artiklan 4 kohdassa säädetään tilanteesta, jossa enintään kolmen vuoden aikana toimenpideohjelman päättymisestä todetaan, että hanke on tuottanut tuloja, joita ei ole otettu huomioon artiklan 2 ja 3 kohdan perusteella. Sellaiset tulot on palautettava Euroopan unionin yleiseen talousarvioon rahastojen rahoitusosuutta vastaavasti. Palauttaminen koskee tuloja, jotka on saatu viimeistään kolmen vuoden aikana toimenpideohjelman sulkemisesta. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva viittaussäännös.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan ehdotettu 10 § ei koskisi hankkeita, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön lainsäädännön valtioneutkia koskevia säännöksiä. Säännös perustuu yleisasetuksen 55 artiklan 6 kohtaan.

11 §. Käytettynä hankitut koneet ja laitteet

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös käytettynä hankituista koneista ja laitteista. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan hankintameno ei ole tukikelpoista, jos sen hankintaan on edellisten viiden vuoden aikana saatu julkista tukea. Tässä säännös ulottuu myös laitteen aikaisempiin omistajiin. Todistustakka julkisesta tuesta on tuen hakijalla. Jos hakija ei kykene asiaa selvittämään, ei sellaisen käyttöomaisuuden hankintaa tule hyväksyä tukikelpoiseksi menoksi. Käytännössä selvitys edellyttää viiden edellisen vuoden ajalta aikaisempien omistajien ja niille myönnettujen tukien selvittämistä. Jos niitä ei kyettäisi selvittämään, ei tukea voitaisi myöntää.

Säännöksessä viiden vuoden aika kytkeytyy hankkeiden pysyvyyttä koskevaan säännökseen. Jos laite myydään ennen kuin viisi vuotta on kulunut hankkeen päättymisestä, on saatu julkinen tuki maksettava takaisin. Päätyneellä ohjelmakaudella aikarajana oli edelliset seitsemän vuotta.

Käytettynä hankitun koneen tai laitteen hankintahintaan sovelletaan asetusehdotuksen 3 §:n säännöstä, jonka mukaan hankintahinnan tulee olla määrältään kohtuullinen. Laitteen hankintahintaa ei voida pitää kohtuullisena, jos se ylittää koneen tai laitteen käyvän arvon. Yleissäännöksestä myös seuraa, että käyttöomaisuuden hankinnasta aiheutuneen menon tulee olla tarpeellinen hankkeen toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että hankinnan kohteen tulee olla teknisiltä ominaisuuksiltaan ja käyttöäältään riittävä hankkeen tarpeisiin.

12 §. Eräiden verojen ja maksujen tukikelpoisuus

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi arvonlisäveron vähennyskelpoisuudesta. EAKR-asetuksen 7 artiklan mukaan EAKR:stä ei rahoiteta muun ohella palautettavissa olevaa arvonlisäveroa. Vastaava säännös on ESR-asetuksen 11 artiklan 2

kohdassa. Pykälään ehdotetaan otettavaksi mainittuja säännöksiä tarkentava säännös. Säännöksen mukaan arvonlisävero on tukikelpoinen, jos tuensaaja esittää selvityksen siitä, että kysymyksessä olevaan hankkeeseen liittyvistä kustannuksista ei ole mahdollista saada arvonlisäveron palausta. Riittävää ei yksin ole se, että palausta ei ole käytännössä saatu.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä eräiden maksujen tukikelpoisuudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan korkokulut, tilitapahtumiin liittyvät palvelumaksut, valutanvaihtopalkkiot, kurssitappiot sekä muut puhtaasti rahoitukseen liittyvät menot eivät olisi tukikelpoisia. Edellytyksenä tukikelvottomuudelle on, että kysymys on yksinomaan rahoitukseen liittyvistä menoista. Ne eivät siten olisi aiheutuneet 3 §:n tarkoittamalla tavalla hankkeen toteuttamisesta.

13 §. Eräiden hankkeiden tukikelpoisuus

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös kustannusten tukikelpoisuudesta koskien Euroopan sosiaalirahaston toimenpideohjelman kansainvälisen yhteistyön hankkeita. Sosiaalirahastoasetuksen 3 artiklan 6 kohdan mukaan sosiaalirahastosta tuetaan valtioiden välisiä ja alueiden välisiä toimia erityisesti jakamalla tietoa, kokemuksia, tuloksia ja hyviä käytäntöjä sekä kehittämällä täydentäviä lähestymistapoja sekä yhteensovitettua tai yhteistä toimintaa. Toiminta voi sisältyä toimenpideohjelman toimintalinjoihin tai sitä voidaan toteuttaa omana toimintalinjana. Manner-Suomen ESR-toimenpideohjelmassa toiminta sisältyy eri toimintalinjoihin ja keskitetyksi toimintalinjaan neljä. Kustannukset voivat aiheutua työkokouksista, tapahtumista ja opintovierailuista, tiedon ja kokemusten vaihdosta, opintovierailuihin ja henkilövaihtoon osallistuvien kouluttajien, koulutettavien ja henkilökunnan kuluista, kansainvälisten kumppanien yhteisen toiminnan, palveluiden, menetelmien ja tuotteiden kehittämisen kustannuksista, arvioinnista, tiedotuksesta ja selvityksistä sekä tietoliikenteestä ja telekustannuksista. Komissio on esittänyt linjaukset siitä, mitä jäsenvaltioiden tulisi ottaa huomioon, kun määrittellään tukikelpoisia kustannuksia. Tarkoituksena on, että toimenpideohjelman hallintoviranomainen antaisi tarkemmat ohjeet kustannusten tukikelpoisuudesta.

14 §. Tekninen tuki

Yleisasetuksen 46 artiklan mukaan jäsenvaltioiden aloitteesta voidaan rahastoista rahoittaa toimenpideohjelmien mukaisia hankkeita, jotka liittyvät valmisteluun, hallintointiin, seurantaan, arvioitiin, tiedotukseen ja valvontaan sekä joilla parannetaan rahastojen täytäntöönpanoa koskevia hallinnollisia valmiuksia. Teknisen tuen hankkeet voidaan toteuttaa joko osana toimenpideohjelmaa tai erityisenä toimenpideohjelmana. Suomessa ne toteutetaan kunkin toimenpideohjelman osana. Teknisen tuen määrä on neljä prosenttia alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteelle myönnetystä rahoituksen kokonaismäärästä ja kuusi prosenttia Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteelle myönnetystä rahaston varojen kokonaismäärästä.

Viimeksi päättyneellä ohjelmakaudella teknisen tuen hyväksyttävistä kustannuksista on ollut säännökset kumotun tukikelpoisuusasetuksen liitteen säännössä 11. Säännön mukaan tukikelpoisista teknisen tuen kustannuksista on sovittu komission ja jäsenvaltion kesken ja sopimus on liitetty ohjelma-asiakirjaan. Käytäntöä on tarkoitus jatkaa uudella 2007 alkaneella ohjelmakaudella.

Seurantakomitea vahvistaa teknisen tuen käyttöperusteet ja käyttösuunnitelman.

15 §. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevan voimaan 5 päivänä joulukuuta 2007. Aikataulussa on otettu huomioon toimenpideohjelmien käsittelyaikataulu. Komissio hyväksyi ensimmäiset alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta varten laaditut toimenpideohjelmat syyskuussa 2007 ja ESR-toimenpideohjelman marraskuussa 2007. Ohjelmien toimeenpano on tarkoitus aloittaa niiden tultua hyväksytyksi. Ehtona toimeenpanolle on, että asetus hankkeiden tukikelpoisuudesta on annettu ennen toimeenpanon aloitusta.

Taloudelliset vaikutukset

Vuoden 2007 talousarviossa on rakennerahastovaroja ja kansallista julkista rahoitusosuutta varattu valtion talousarvioon 45 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 talousarvioehdotuksessa on rakennerahastovaroja ja kansallista julkista rahoitusosuutta varattu 201 miljoonaa euroa.

Ehdotuksella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotetut säännökset vastaavat sisällöltään pitkälti vuonna 2006 päättyneellä ohjelmakaudella voimassa olleen komission asetuksen (EY) N:o 448/2004 säännöksiä. Ehdotuksen keskeisenä tavoitteena on yhdenmukaistaa eri hallinnonaloilla rakennerahastovarojen myöntämistä ja käyttöä. Lisäksi ehdotuksella pyritään yksinkertaistamaan varojen hallinnointia. Tähän vaikuttaa erityisesti mahdollisuus ottaa käyttöön kiinteähintaisena ilmoitettava yleiskustannus. Tältä osin asetusehdotus tehostaa varojen käyttöä. Tämä osaltaan edesauttaa siihen, että tuen vaikuttavuutta hanketasolla voidaan parantaa.